

MAGYAR HÉTFO

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 6 pengő
 Fél évre . . . 3
 Egyes szám ára: 10 fillér
 Postafelraképzéskénti csekk-
 számla: 53-817

Hétfőn megjelenő politikai hetilap

FŐSZERKESZTŐ:

HALLER ISTVAN

SZERKESZTIK:

CERNÁTONY LÁSZLÓ ÉS MOVIK ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Budapest,
 VIII., Horánszky-utca 20
 Telefon: József 338-21
 és József 431-93

V. évfolyam.

Budapesti, 1929. október 21.

43. szám.

Ferencváros-Hungária 4:0(1:0) Az ipari vámok

Irta: Haller István.

Két villamoskocsi nagy erővel egymásba rohant vasárnap délben az Akadémia-utcában

A 8-as és a 16-os villamoskocsi hibás váltóállítás következtében összeütközött. — Tizenöt súlyos sebesültje van a szerencsétlenségnek

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

Vasárnap délben borzalmas villamosszerencsétlenség történt az Akadémia utcában. Hibás váltóállítás következtében egymásba futott két szűlt villamoskocsi. Az egyik teljesen összeroncsolódott, a másik kibillent a sínekről és hátulsi perronját szétzúzta a belerohanó villamos.

Az utasok közül tizenötön súlyosan megsebesültek, többet pedig könnyebb sérülésekkel a mentők a helyszínen kötözték be.

A forgalom órára megakadt a dunaparti vonalon, a villamosok egészen az Eötvös térig álltak, amíg a BSZKRT segélyautója a tűzoltók segítségével beemelte a sínekről kivágódott kocsit és az útvonalat ismét szabadá tették.

Az összeütközés híre pillanatok alatt terjedt el a környéken, százkara menő tömeg állta körül a szerencsétlenség színhelyét.

úgy, hogy az V. kerületi kapitányságról rendőröket kellett kivezényelni a rend fenntartására. Ehhez hasonló villamos katasztrófa még nem fordult elő a fővárosban és példátlanul áll a pesti villamos történetében.

Délben félegykor az Országház felől a Dunapart irányában haladt egy 8-as jelzésű villamos. A Géza uca sarkán hurokvágány van. A 8-as villamos rendes menetsebességgel robogott el, amikor a keresztezéshez ért egy 16-os kocsi, amelynek vezetője elmulasztotta a hurokvágánynál levő váltót visszaállítani.

A következő pillanatban a 8-as teljes erővel belerohant a 16-os villamosba, derékbakapta a pótkocsit és a hátulsi részét kibillentette a sínekről.

Hatalmas recsegés-ropogás hallatszott, a pótkocsi faváza összakadt, az ablakok ezer darabra hullottak szét, a rohanó 16-os kocsi elülső része harmonikaszerűen nyomódott össze és az ajtóhoz lapította a kocsi vezetőjét.

Vérfagyasztó sikolyok hangzottak a kocsikból, az utasok a heves lökések következtében egymásra zuhantak és a letört favázak da-

rabjai és a szétcsapódó üvegcserépek közülök többször súlyosan megsebesültek. Vértó emberek ugráltak le a kocsikról és eszméletlen sebesültek hevertek a villamos belsejében.

Az utasok közül azok, akik szerencsésen megmenekültek, azonnal segítségére siettek a sebesülteknek. Egyik közeli üzletből rögtön értesítették a mentőket, akik két mentőorvossal érkeztek a helyszínre. A könnyebben sérülteket a helyszínen bekötözték, a súlyosabbakat pedig első segélyben részesítették.

Tizenöt sebesültje van a karambolnak, akik közül ötnek az állapota rendkívül súlyos.

Legsúlyosabb Simon I. Gyula villamoskocsivezetőnek az állapota, aki a 16-os villamost vezette. Agyrázkódást és többrendbeli bordatörést szenvedett, életveszélyes állapotban szállították a Rókus-kórházba.

Súlyosan megsebesültek a következők: dr. Domé József 39 éves pénzügyi titkár és Váci Gábor 38 éves villamosvezető bordatörést, Tóth Ferenc villamoskalauz belső zúzódásokat, dr. Mostig Pál olasz követségi attasé ugyancsak belső zúzódásokat szenvedett, Horváth II. János villamoskalauznak pedig a belső zúzódásokon kívül kezét és lábát törték a lehulló vasalkatrészek. Ezeket a sebesülteket a mentők azonnal a Rókusba vitték. Koch Dánielné, csehszlovákiai gyáros feleségét az üvegszilánkok sebeztek meg, Szabó Gyula 33 éves vasésztérgályos a fején és arcán sérült meg, Ernyey Zsuzsika, egy budai mérnöknek a kisleánya arcán és kezén sebesült meg, Barna Józsefné, villamos-alkalmazott felesége könnyebb zúzódások árán menekült meg, Jakab Jenő gyarost arcán és kezén érték zúzódások és mély sebeket ejtettek rajta az üvegcserépek. A könnyű sérültek listáján van még dr. Zabrák Jenő győri törvényszéki bírósági elnök, dr. Lischtitz Pál orvos, Csutor Lajos szobafestő és Molnár Antal cipőfelsőrész készítő, akik a bekötözés után

saját lábukon távoztak a mentőállomásra.

Közben megérkezett a helyszínre a BSZKRT üzemi segélyautója és a később kivonult tűzoltóság is.

Azonnal megkezdték a villamos beemelését, hogy a forgalmat minél előbb szabadá tegyék.

Közben a tömeg felszaporodott és a rendőrség csak a legnagyobb erővel tudta a rendet fenntartani.

A rendőri bizottság a helyszínen megkezdte a vizsgálatot.

Közben érdekes tanú jelentkezett, aki a katasztrófa pillanatában közvetlen közelről látta a tragikus eseményt.

A Géza utcában állt Katona Lajos soffőr, aki autójával a gazdájára várakozott. A soffőr az összeütközés pillanatában a sarkon levő ház kapujához támaszkodott és onnan figyelte a történeteket.

Előadása szerint a 8-as villamos rendes menetsebességgel közeledett az Országház felől, a 16-os vezetője nem állította a villamos váltót idejekorán egyenesvonalra.

A katasztrófa pillanat alatt játszódtott le és már nem is lehetett megakadályozni.

A rendőrség a délután folyamán érdeklődött a 16-os villamos vezetőjének állapota iránt, azonban onnan azt a választ kapta, hogy

Simon I. Gyula sérülései életveszélyesek és egyelőre kihallgatni nem lehet.

A rendőrség a többi szemtanú tanvallomásából igyekszik rekonstruálni a történeteket, hogy a szerencsétlenségről pontos képet kapjon. Ez természetesen csak akkor lehetséges, ha Simon I. Gyula kocsivezetőt ki lehet hallgatni.

A szakértők véleményét is meghallgatják az ügyben, mert lehetséges, hogy műszaki hiba miatt következett be a szerencsétlenség.

Egész délután folytak a kihallgatások a rendőrségen annak megállapítása végett, hogy kit terhel a katasztrófaért a felelősség.

Mikor nagy a veszedelem, nagy a kapkodás. Ilyenkor gyakran megesik, hogy a fürdővízzel együtt kiöntik a gyereket, vagy hogy olyan orvosságot használnak, amely rosszabb a betegségnél.

Az általános gazdasági nyomorúságról olyan sok panasz hangzik fel, hogy a baj komolyságát már senkinek sincs bátorsága kétségbe vonni. Alul, felül, kormányparti és ellenzéki oldalról egyaránt koncedálják nemcsak azt, hogy az egész gazdasági élet válsággal küzd, hanem azt is, hogy ennek oka már veszedelmes az egyénekre és az államra egyaránt. Tehát tenni kell és pedig gyorsan, energikusan, nagy stílusban.

Az ajánlott orvosságokban nincsen hiány. Komolyan kell azonban attól félni, hogy az út, amelyre az orvoslásra hivatottak a kényszer hatása alatt lépni fognak, nem gyógyulást log hozni, hanem a bajok súlyosbodását.

A legnagyobb a krízis tudniillik a mezőgazdaságban. S mert itt a legnagyobb a baj, itt legsürgősebb az orvoslás is. Annál is inkább, mert a mezőgazdaság vitathatatlanul alapja egész gazdasági életünknek. Azt a lázát, amely a mezőgazdasági réteget rázza, az ipar és kereskedelem ép ügy érzi, mint maga a mezőgazdaság. Segíteni tehát itt kell először. A segítés módzatai között azonban jelentkeznek olyan óhajások, amelyeknek honorálásban rendkívül nagy óvatosságot és önmérsékletet kell tanúsítani. Agrárius oldalról tudniillik erősen hangsúlyozzák, hogy a mezőgazdasági krízisnek egyik legfőbb oka az ipari vámvédelem, a kereskedelmi szerződéseknél iparpártoló tendenciája, az iparoskodásnak a favorizálása. Mindezek terheit a magyar mezőgazdaság nem bírja. Orvosság gyanánt tehát követelik az ipari vámvédelem revízióját, a vámok jelentékeny leszállítását, az ipar rovására adott koncessziók útján a mezőgazdasági kivitel számára az ipari országok piacainak biztosítását.

Kétségtelen, hogy a magyar mezőgazdaság az iparért terheket visel. De kétségtelen az is, hogy ezt Európa minden állama megteszi. Amit az ipari vámvédelem elejtésével a mezőgazdaság a vámon nyerne, feltétlenül elvesztené a révén. Ahogy nem szabad felesleges és csak mesterséges pártolással boldogulni tudó iparokat védeni, úgy nem szabad azokat védelem nélkül hagyni, amelyek elsőrendű fogyasztási szükségleteket elégítenek ki, amelyek a mezőgazdaság munkaeszközeit és gépeit szolgáltatják és amelyek a magyar államot egy igen nagyarányú behozataltól mentesítik. A magyar ipar a magyar munkásság ezreit tartja el. Ez a munkásság a magyar mezőgazdaság fogyasztója. Minél inkább csök-

ken ez a létszám, minél inkább legyen vásárlóképessége, annál kisebb az elhelyezési lehetősége idehaza a magyar mezőgazdaság termékeinek.

Nagyon kell tehát vigyázni, hogy az orvosság ne legyen rosszabb a betegségnél és gyógyítás helyett sebeket ne üssünk ez idő szerint még teljesítőképesség gazdasági ágakon. Mert az egyiknek a megsebzése a másikat nem fogja meggyógyítani. A vámtörvények és kereskedelmi szerződések felülvizsgálásával lehet foglalkozni. Egyik-másikkal kell is. Mert le kell vonni be nem várt számítások konzekvenciáit. De csak teljes objektivitással, tökéletes jóhiszeműséggel, vagy hozzáértéssel szabad ezekhez a kérdésekhez nyúlni. Végzetes veszedelem keletkezne ab-

ból, hogyha a kétségtelenül lenyegető bajok elhárítására úgy törekednénk, hogy azt is megintatnók, ami még szilárdan áll.

A magyar iparnak éreznie kell, hogy az országban nincsen iparellenés hangulat. Nem is lehet ilyet támasztani. Csak idegesség van, amit a gazdasági bajok táplálnak és amelynek hatása alatt mindenki orvosságot után kutat. Magának az iparnak is hozzá kell járulnia közreműködésével ahhoz, hogy a megfelelő orvosságot tényleg megtaláljuk, hogy elviselhető engedélynek árán a mezőgazdaságot talpra állítsuk. Tartós boldogulásra csak úgy van kilátás, ha nem egymás ellen, hanem egymásért állítják sorompóba szellemi és gazdasági erejüket.

Még mindig kórházban fekszik Gruber József fogottművész, aki pert indít Gaál Franciska ellen, mert betette maga után az ajtót

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

Az elmúlt héten történt. A Király Színház egyik esti előadásán, felvonás közben Gaál Franciska a színpadról igyekezett az öltözőjébe, kissé bosszus hangulatban. A primadonna haragját egy kis kutya okozta, amely, mint később kiderült, nem ját-szotta eléggé élethűen szerepét és zavarta játékában Gaál Franciskát.

A primadonna ezért meglehetősen haragosan sietett ki a színpadról felvonás után és

az öltözők felé vezető vasajtót nagy erővel csapta be maga után.

Történetesen a közelben tartózkodott Gruber József fogottművész, a színház zenekarának tagja. Ahogy Gaál Franciska bezapta maga után az ajtót, a rozoga vaskeret, amely

tartotta azt, kiesett helyéről és az ott álló Gruber József-re zuhant. Gruber József súlyosan megsérült és

kórházba kellett szállítani, ahol megállapították, hogy agyrázkódást szenvedett.

Az eset a múlt hét szerdáján történt s azóta Gruber még mindig ágybanfekvő beteg. Gruber különben a Zeneművészeti Főiskola hallgatója.

A fogottművész értesülésünk szerint kártérítési pert indít Gaál Franciska ellen.

Mert szerinte a primadonna okozta a súlyos sérülést, amely miatt Gruber anyagilag is károsodott, miután munkaképtelenné vált.

Az eset nagy feltűnést keltett színházi körökben és érdeklődéssel tekintenek a fejlemények elé.

Elítélte a tábla Krausz Izidornét, aki alantalanul vádaskodott Szekrényesi főjegyző ellen

Miske község becsületsértési háborúsága

(A Magyar Hétfő tudósítójától.) Krausz Izidorné, született Schwarz Margit, 39 éves, vagyonos asszony, akinek férje a pestmegyei Miske községben gazdag kereskedő és virilista, 1927 júliusában levelet írt Szekrényesi István miskai főjegyzőnek és a levélben többek között azt állította, hogy

a főjegyző az ő férjét üldözi

és vele szemben tanúsított rosszakarata már nem is emberi, mert férje ellen folyton intrikál és lépten-nyomon becsületében gázol.

Felhatalmazásra hivatalból üldözendő becsületsértés vétsége miatt indult meg az eljárás Krausz Izidorné ellen, aki az elsőfokú tárgyaláson, a kalocsai királyi törvényszék előtt, nem ismerte be bűnöségét és bizonyítékot próbált előterjesztetni állításainak igazolására. Elmondotta a főtárgyaláson, hogy

Szekrényesi főjegyző többek között mindent elkövetett, hogy férje ne kapjon trafikengedélyt,

férjét állítólag minden ok nélkül törölte a virilisek névjegyzékéből. A kihallgatott

tanuk egyike sem igazolta az asszony vádjait és a törvényszék előtt a valódiság bizonyítása egyetlen pontban sem sikerült. A kalocsai törvényszék ezért

Krausz Izidornét felhatalmazásra hivatalból üldözendő becsületsértés vétségében bűnösnek mondotta ki

és büntetlen előéletére való hivatkozással száz pengő pénzbüntetésre ítélte, amelyet háromévi próbaidőre felfüggesztett.

Az elsőfokú ítélet indoklása megállapította, hogy Szekrényesi a trafikügyben szabályosan járt el, mert trafikjogot a fennálló törvényes rendelkezések értelmében csak hadiözvegyek és hadirokkantak kaphatnak. A virilisek névjegyzékéből viszont a főszolgabíró felejtette ki Krausz Izidort, aki a törvényszék ellen kifüggesztett névjegyzék ellen elkésve nyújtotta be észrevételét. Fellebbezés folytán a budapesti ítéletábrá elé került az ügy, ahol a Gadó-tanács — dr Kéler Béla főügyész vádbeszéde után — Krausz Izidorné büntetését

kétszáz pengőre emelte fel.

A tábla különösen súlyosító körülménynek vette a vádak teljes alaptalanságát.

Woronicz herceg vértanúságának emlékünnepe

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

A Magyar Lengyel Egyesület és a társadalmi egyesületek Woronicz Mikszláv herceg vértanuhalálának nyolcvanadik évfordulója alkalmából emlékünnepet rendezett. Dél előtt a kőbányai új lengyel templomban, melyet Danck Vince lelkész kezdeményezésére most díszítettek fel a magyar és lengyel szentek képeivel. Böle Kornél domonkosrendi házfőnök szentbeszédet mondott, melyben megemlékezett Woronicz herceg vértanuhaláláról és a magyar-lengyel barátságáról. A szentbeszéd után Csizsarik János püspök mondott szentmisét. Délután a Kerepesi temetőben a herceg sírjánál gyászünnepeket rendeztek. Nyáry Albert báró a Magyar-Lengyel Egyesület, Novák József, a Lengyel Légiónk Szövetségének főtitkára a Szövetség, Mándoky Sándor a TESZ, Jezovszky T. Irén a Pro Hungaria Nők Világszövetsége, Patak Pál pedig az egyetemi ifjúság nevében mondott hazafias beszédet.

RÁDIÓ

Szabad Egyetem, ahol már minden szabad

Azok a kevesek, akik még időt szentelnek a Rádió Szabad Egyetem programjának, megdöbbenéssel hallhatják ezt az egyre félelmetesebben zagyvább műsor-számot. Amikor Klebelsberg miniszter a rádió programjába kívánta iktatni a Szabad Egyetem előadásait, úgy képzeltük, hogy ez a hetenkint kétszer mikrofonba mondott előadássorozat a közművelés hiányait pótolja majd. Ugy hittük, hogy hetenkint kétszer szakemberek komoly véleményét és tanításait hallhatjuk az aktuális problémákról. S ehelyett? Ismeretlen nagyságokat, érdektelen témákat és hihetetlenül nyakatekert műsorösszeállításai rafinériát kapunk.

Chopin gigantikus balladája után a háziszappannal hallhatsz bizarr motyogásokat, hogy az egészséget Beehoven valamelyik re-meke zárja be. Nem tudod, hogy nevesse-e, vagy dühösödj. Nem tudod, hogy Chopinnak mi köze a háziszappanhoz és mi kö-zöd neked az egészségh. Nincs az ország-nak olyan nyomtatott organuma, amely helyet adna csak részben is a Szabad Egyetem műsorán szereplő értekezéseknek. A Studió, amelynek kétszázötvenezer előfi-zetője rója közadóként az obulusokat, szemrebbetés nélkül bocsátja rendelkezésre a mikrofont. Ok és okozatnak, terv, vagy célszerűségnek nyomát sem találod. Ahelyett, hogy prózai és zenei részre osztanák az ismeretterjesztést és a műsorra kerülő zenedarabokat alaposan megismer-tetnék a közönséggel, a prózai részben pedig az étellel szemben fegyvereznék fel a tanulni vágyókat, olyan kakofóniát közveítenek, hogy ha szemtől-szembe ál-lana az előadó és hallgatóság, már régen vége szakdt volna a pünkösdi királysá-g-nak.

A Studió azzal védekezik — mert vé-dekezik! — hogy a Szabad Egyetem programjának összeállítása a közoktatás-ügy minisztérium hatáskörébe tartozik. A türelemnek és a jóízűségnek azonban van határa. Tessék az illetékeseknél el-járni, hogy megszűnjön ez a mikrofonikus önképzőkör és ne vesszen kárba renge-teg óra. Sok még a tenni, a pótolni való. Nincs időnk és idegünk szótornászok, iro-dalmi mechanikusok és mániakusok pri-vát szórakozására figyelni. Ne engedje a Studió a szellemi passzívált még ide-gen elemek „műveivel” is növelni.

Fény és homály

A derék égjáró, öreg Napunk, még hely-kén, legényesen szórja-pazarolja fényes sugarait a déli órákban, de bizony csak-hamar beletárad és mind-mind előbb pár perccel ballag le az ég pereméről, hogy erőt gyűjtsön a következő napi sű-tésre.

Egyre korábban esteledik, alkonyodik s a ránkboruló árnyak borzongató, sziv-hervasztó sejtelmekkel töltik el gyanak-vásra hajlamos polgári lelkeket. Nem te-hetünk róla, de igencsak kevés jót várunk ettől a folyvást előbbre toladó, hóbun-dás jövővénytől, a félelmetesen közeledő ősztől.

Igaz, hogy sohase volt úgy, hogy seho-gyan se lett volna. Am az fokozottabban igaz, hogy vajmi ritkán jön valami jobb, rendszerint csak a rosszabb állt be, ké-retlenül, váratlanul.

Az alkonya hulló Város fölött csúf, vas-karmú és rézcsőrű gondbaglyok gubbasz-tanak éjszakánként és huhognak, rátul hu-hognak a remegő fülekbe, szívekbe:

... Mind kevesebb gyárkémény dohog,
huhu!
... Mind több éhes gyomor korog. huhu!
... Mind sűrűbb munkátlan fog csikorog,
huhu!
... Mind özönfőbb könny drja csorog,
huhu!

Mi lesz ennek a vége, vagy akárcsak a közepe is, ha már a kezdete is ilyen re-tentettel ijesztő? Ki ad munkát az erősnek, kenyeret a gyöngének? Ki béki a lázas agyat, ki csillapítja a riadtan verő szívet? Kuvik kuporog a házgerincen és rikolt, rikolt: — Emberhalál lesz, emberek!

És kint az életadó Vidéken, a homályba-simuló mezők fölött, a törtetlen és szik-kadt tarlókon gyászruhájú és tűzszemű varjak serege száll s keservesen károg, károg a fáradt földmunkás nehéz álmai közt:

... Olcsó a búza, drága a kenyér, kár, kár!
... Elmaradt béré! bánja a kérges tenyér,
kár, kár!
... Rongyos a gúnyánk, elnyűtt a csizmánk,
kár, kár!
... Tán a Jóisten is rossz szemmel néz ránk, kár, kár!

Mi lesz itt tél-végén, vagy még tél-dereken, ha már közeledtének a szele is lever a lábunkról, kifogyaszt a hitünk-ből? Ember lesz embernek farkasa, emberek! Kár, kár...

Igy beszél, ilyen átkozott hangokon a korán leszálló sötétség a hamar csüggedő emberszívekhez. Még jó, hogy elkövetke-zik az éjszaka is, az álommal tápláló örök Anya, csillagok fényét gyujtván, derűjét nyujtván vigasztal, vaksötétben bódorgó lelkecskéinknek.

Távol van az a csillag, de távolból is melengét. Messzj van az égbolt, de messz-szírl is befödözi, védi, takarja mezítelen életünket. És odafönt, a magasságba vesző kékségben, se bagoly, se varjú rít szava nem zavarja a csönd fonséges harmóniá-ját:

— Ne csüggedj el, ne átkodj meg, sötét földnek és vak éjszakának szállóttje! Áll még az égnek erős vára, mely minden reggel kigyujtja néked a fényeskedő Napot, ha később, ha gyöngébben is; de nem hágy otvesszni az árnyaknak sűrű távban.

És él az Ur, az öröktől fogva való Atya, ki legkisebb gyermekének is, mint a legnagyobbak, gondját viseli s kinek tudta nélkül egy meglagyott verébioka sem hull alá a házereszről.

Naplényt ad ő néked, mosolygó nap-tényt delente és csillaglényt, útmutató csillaglényt éjjelente. Kövesd sziveddel a fénynek útját s az ő békességének áldott házába érkezel.

...Ugy legyen!

(Jazy)

Nyeremények

AZ ÚJ M. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉKBAN
Az elérhető legnagyobb nyeremény:

pengő **500.000** pengő

Jutalom és nyeremények:

3 0 0 . 0 0 0

2 0 0 . 0 0 0

100.000

50.000

40.000

30.000

25.000

20.000

stb., stb., összesen közel

8 MILLIO PENGŐ KÉSZPÉNZBEN,

84.000 sorsjegy közül 42.000 biztosan nyer, tehát minden második sorsjegy!

Első húzás október 26-án kezdődik

Sorsjegyek a hivatalos áron:

Eg sz 24 P	Fel 12 P	Negyed 6 P	Nyolcad 3 P
---------------	-------------	---------------	----------------

AZ ÖSSZES ÁRUSÍTÓKNÁL KAPHATÓK.

Krisztus királyságának ünnepe Budapesten. Krisztus királysága ünnepének előkészítésére a lipótvárosi Bazilikában október 21—25-ig este 7 órakor konferenciát tart Om erovich Tamás S. J. Szombaton 26-án este fél 7 órakor a pesti Vigadó termeiben díszünnepe lesz, a bíboros herceprímás díszelnökségével. A nagyterem előhelyeire a jezyek előre válthatók a Korda R.-T. előterében (Mikszáth Kálmán tér) és a Szív újság terjesztőinél. A kis termekbe és a karzatokra a belépés díjtalan.

A hét margójára

Kritika, program, beismerés, támadás és védekezés. Minden volt a héten. Aktív és volt miniszterek párbajoztak a nyílt színen. Pengéjük acél volt ugyan és hajlékony, mint a damaszkuszi, a bandázs azonban még ennél is kitűnőbb. Jól vivták. Többé-kevésbé igazuk volt valamennyiöknek. Az aktív miniszter azt mondja: miért nem rukkoltatok elő honmentő idejűkkel mikor egy kabinetben ültünk? A nem aktív azt feleli: változtak a viszonyok és feladatok azóta és én is okosodtam. Jó a vágás és jó a riposzt. De mi haszna mindebből az országnak, a nyomorgónak, az inséges reményvesztettnek? Ne csináljanak politikai vívóversenyt s ne keressék egymás fedetlen testrészét. A beadások nem érdekelnék minket. Még a legszebbek sem. Nem fogunk a polémia-győztesnek tapsolni. Nem lesz sem aranyserleg, sem babérkoszorú. De tényérhasáddig tapsolnánk nekik, ha a víját abba-hagyva, komoly gonddal kitervelnek és végre is haftanák a magyar gazdaság szandlását.

5%-ot kell megtakarítani minden tárca költségvetéséből. Ezt a szigorú ukázt adta ki Wekerle pénzügyminiszter. 5%. Biz' Isten nem sok. Százalékban sem és őszegben sem lesz az. Olyan a jellege, mint-ha a pénzügyi kormányzat maga is félne a komoly operációtól. Csak darabonként akarja levagdálni a kutyát farkát, hogy ne ladjon nagyon. Hiba lenne. Itt egyszerre kell lenyesni a luxust, nagyra törő álmodat, a fantasztikus terveket, hogy a lábak csak addig nyújtózkodjanak, a meddig a takaró tényleg elér. A jövedelmeket talán nem lehet szaporítani, a jobb árakat esetleg nem leszünk képesek kikényszeríteni. De a takarékoskodás fölünk függ. Leg-alább azt tegyük tehát meg, ami fölünk függ. De ne 5% legyen a cél, hanem annyi, amennyit lehet.

Megválasztották a virilliseket. Szomorú eredmény. Anachronisztikus intézmény. A feudalizmus itt maradt csökevénye. Azok ragszkozódok hozzá csökönnyösen, a kik valamikor 100%-ig kiélvezték. Ellelejtették, hogy a vagyon, a föld, a jövedelem javarészt kicsiszolt a kezükből és ezzel együtt a hozzákapcsolt privilégium-jellegű közhatalom is. Nézzék meg Miskolc. Szabolcs virilis listáit. Ezekért kellett ezt az avas szagu intézményt tartani?

A jóvátételi fizetések ellen állást foglalt a külügyi bizottságban minden párt. Kormánytámogató és kormányt támadó egyaránt a jog és méltányosság arculcspásának mondotta azt a törekvést, hogy Magyarországot jóvátétel fizetésére szorítsák és az eddig hozott díjazatokon túl, még újjakkal terheljék. Mit tegyünk mi jóvá? Azt, hogy belekergettek egy önvédelmi harcba? Hogy kiraboltak? Hogy felosztottak, megcsontítottak? Mit tegyünk jóvá a mások bűneit, kártevésait és a sors mostohaságát, a mellyel minket sújtott? Amikor világbékéről szaválnak és Európa megmentésére gyürköznek, akkor ne akarják Európa egyik pontján állandóvá tenni a nyomort és lokozni az elke-seredést. Kétségbeesett nemzettel csak úgy nem lehet számvetést csinálni, mint kétségbeesett emberrel. Ne kergessenek tehát bennünket kétségbeesésbe. Európának ebből csak kára lehet.

Hetenként kétszáz vagon marha kerül kivitelre Olaszországba

Murakeresztur, okt. 20.

Az olasz marhakereskedők részéről egyre nagyobb az érdeklődés a magyar marhák iránt. Főleg prima minőségű növendékmarhát vásárolnak tenyésztési és hizlalási célokra. A kereslet máris érezteti jótékony hatását az árakon. A kivitel hetek óta erősen folyik és még mindig tart. Átlag hetenként 200 vagon marha kerül Olaszországba.

Zita királyné családjával együtt Belgiumba költözik

— Magyar Hétfő tudósítójától —

(Brüsszelből jelentik): Zita királyné Spanyolországból tegnap este Ottó fiával együtt Brüsszelbe érkezett. A királyné családjával és kíséretével együtt Belgiumban telepszik meg véglegesen és a steenockerzeerlei kastélyban fog lakni, amelyet Croix márki bocsátott rendelkezésére.

„Ahol a legitim hatalom meghátrál, előretör a forradalom“

Buday Dezső serlegavató beszéde a Ferencvárosban

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

A Ferencvárosi Keresztény Gazdasági és Szociális Pártkör vasárnap díszközgyűlést tartott, amelynek keretében ünnepelte

Buday Dezsőt, a kerület képviselőjét.

Schmidt Attila üdvözlő beszéde után serleget ajánlottak fel az ünnepeltnek.

Buday Dezső az üdvözlésekre hosszabb beszédben válaszolt. Ünnepelte a keresztény gondolatot, amely a politikában is termékeny lehet. Azután azt fejtegette, hogy Magyarországnak ma sincs igazi függetlensége sem kifelé, sem befelé. Kifelé látszáfüggetlenség van, itt bent pedig a gazdasági kérdésektől függ az ország, amelyet a zsidóság és a bérenceresztények tartanak a kezükben, akik miatt nincs gazdasági kifejlődés. A kormány belátja, hogy változtatni kellene, de

hiányzik hozzá a cselekvő akarat és a bátorság.

Ezután a három emigráns, Garami, Weltner és Buchinger hazatérésével foglalkozott. Az egész keresztény magyar tábor — mondotta — nem ért fel ennek a három embernek az erejével, Garamival, Weltnerrel és Buchingerrel, akiknek hazahozatala becsebbnek látszott, mint az egész keresztény nemzeti érület. Ne mondja azt senki, hogy magasabb szempontokból történt, ami történt. Követelem nyíltan — folytatta Buday —, mondják meg, melyek ezek a szempontok. Elhiszi-e valaki, hogy a nagyantant magatartása attól függ, vajjon a Buchingerek, Weltner, Garamiak hazajönnek-e vagy sem? A gazdasági krízishez nem szabad kötni a politikai krízist, mert

a politikai helyzet felborulása nagyon könnyen az ország felborítását hozná magával.

Az bizonyos, hogy a túlódon játszanak a tüzzel. Azt hiszik, lehet megegyezés olyan kísérletet tenni, hogy a gazdasági hatalomhoz a politikai hatalmat is megszerzék. Ez az idő azonban lejárt.

Ahol a legitim hatalom meghátrál, előretör a forradalom. A forradalommal szemben pedig csak a kíméletlen szigor és a kemény ököl a fegyver.

A továbbiakban Buday Dezső a közraktarak és pincszövetkezetek hálózatának kiépítését sürgette, mert enélkül nem lehet a magyar gazdákat megmenteni a kiuzsorázástól. A gazdasági kérdésekben rendet kell teremteni, enélkül politikai szupremáciát elképzelni nem lehet. Beszédét így fejezte be: E párt megy a maga útján és nem riad vissza suttogásoktól, forradalmi tenyegetésektől, vagy intrikáktól sem. Mi az ellenséggel nem kibékülni akarunk, hanem az ellenséget le akarjuk győzni. A mi harcunk egyenes.

Ha mi a harcot végig nem vívjuk, ha a magyarság számára a gazdasági, a termelészközöket meg nem szerezzük, koldusok leszünk és úr lesz az idegen.

De én — mondotta — a magyar sorsot mégsem siratom. Nem kell siratni. Siratni csak azt kell, ami többé vissza nem jön.

VASBUTOR csak-e
VEDJEGGYEL
HAIDEKKER
MINOSÉG

Üllői-út 48/19. Flumel-út 3.

Kapjátó mindentűt!!

A magyar tragédia során láhattuk a történelemben, hogy a magyarság mindig fel-támadott. Ez a hit vezet engem a jövő tíz esztendő harcaiban.

Buday Dezső beszédét szünni nem akaró

éljénzessel és tomboló tapssal fogadták, majd a Himnusz elénekülésével a díszközgyűlés véget ért. Este többszáz terftékes díszvacsora volt, ott történt meg a serlegavató.

Ujságírókat akartak feljelenteni, de őket tartóztatta le a rendőrség

Wiederkehr Jenő és Ali Abbasné kellemetlen meglepetése a főkapitányságon

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

Vasárnap, a hajnali órákban megjelent a főkapitányságon egy elegáns úr egy hölgy társaságában. A férfi dr. Wiederkehr Jenő néven mutatkozott be és

feljelentést tett két budapesti napilap munkatársa ellen.

Előadta, hogy az újságírók lapjaikban megírták róla és a társaságában levő hölgyről — aki Ali Abbas szövegkereskedőnek válófelben levő felesége —, hogy ellenük a rendőrség büncselekmények elkövetése miatt körözövelet adott ki. Feljelentésükben rágalmozás és becsületsértés címen eljárás megindítását kérték a hírlapírók ellen. A főkapitányságon az ügyeletes rendőrtisztviselő felvette a panaszt, de óvatosságból felküldött a

bűnyügyi nyilvántartóba, hogy ellenőrizze, vajjon a két hírlapíró tényleg légbőlkapott adatok alapján írt-e dr. Wiederkehr Jenőről. A legnagyobb meglepetésre kiderült, hogy Ali Abbasné és Wiederkehr Jenő ellen nemrégiben körözövelet bocsátottak ki. Ennek alapján

nyomban le is tartóztatták őket.

A kihallgatás során megállapították, hogy Wiederkehr Jenő nem is doktor, csak szélhámosságra használta a doktori címet. Több feljelentés van ellene, amelyek szerint

csalások és zsarolások egész sorát követte el.

Letartóztatásuk után felkísérték őket a cellába és a déli órákban mindkettőjüket átszállították az ügyész-ségre.

Kalmárt megoperálták

Három nap múlva áll be a krízis

— A Magyar Hétfő tudósítójától —

A vasárnapi nagy derbi szerencsétlen hősét, Kalmár Jenőt, a mentők a Park-szanatóriumba szállították, ahol azonnal a műtőszobába vitték. A műtét után megkérdeztük a sanatórium ügyeletes orvosát a beteg állapota felől, aki a következőket mondotta:

— Kalmár törése kétségtelenül egyike a legsúlyosabbaknak, amellyel futballista orvosi kezelésbe került. A jobb alszárón kettős nyílt törés következett be, amelyet műtéttel sikerült egyesíteni. Minden attól függ most, hogy a szerencsétlenség keletkezése pillanatában a nyílt seb fertőzést kapott-e vagy sem. Ez három-négy nap alatt elválik. Ha síma lefolyása lesz a gyógyulásnak, akkor nyolc hét múlva Kalmár járni tud. Ellenben,

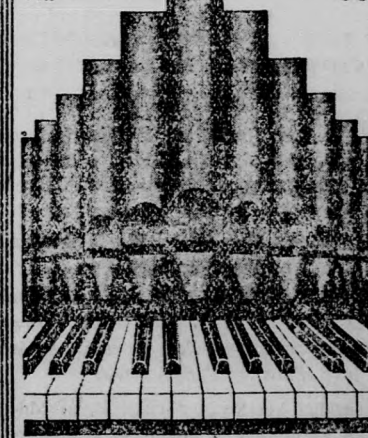
ha a fertőzés mégis beállt, akkor katasztrófális a helyzet

s egyelőre mi is tanácstalanok vagyunk vele szemben. Most gipszben van és a gipszkötésen keresztül kezeljük magát a sebet is. A narkózis elmúlása után Kalmár még a műtőben

magához tért és bár igen bágyadt volt, első dolga az volt, hogy a mérközés végeredménye iránt érdeklődött. Tekintettel arra, hogy fölös izgalomnak kitenni nem akartuk, elhallgattuk előtte egyelőre az eredményt. A műtét után a szobájába vittük, ahol a kiállott izgalmától és a műtétől azonnal elaludt.

Sternberő

KIR UDVARI HANGSZERGYÁR. RÁDIÓMŰVEK
BUDAPEST RÁKÓCZI-ÚT
VII. 60

Legkedvezőbb vásárlási alkalom!
Kitűnő hangú harmónium 320 P
Zongorák készpénzben, részletkedvezményel

PAPLANT,

matracot legolcsóbban a készítőnél! — Átdolgozást vállalok
GYÖRFFY, RÁDAY-U. 5

Plágiumvád egy héber novella körül, vagy: „Titusz esküje” azonos-e „Berenice tűzhalálá”-val

Ujvári Péter író szerint Pintér Miklós, az Országos Egyetértés szerkesztője egyáltalán nem tud írni, tehát a kérdéses novellát sem írhatta

„Kelj fel hamvaiddból, Ben Juda, és tégy igazságot”

— A Magyar Hétfő tudóstóljától. —

Ujvári Péter író és Pintér Miklós, az Országos Egyetértés szerkesztője között közel egy éve pereskedés folyik egy novella és egy vezércikk körül.

Ujvári keresete szerint Pintér plagizálta egy novelláját és egy vezércikkét, amelyeket mint sajátját közölt le.

A per előzményéhez tartozik, hogy az Országos Egyetértés 1928. december 7-i és 14-i számában „Titusz esküje” címmel folytatásos novella jelent meg. Erre a novellára vonatkozóan Ujvári azt panasolja, hogy a novella a „Legendák és Krónikák” című könyvében „Berenice”, majda az Egyenlőség még 1909-ben megjelent egyik számában „Berenice tűzhalála” címmel

már megjelent és Pintér azokat engedély nélkül leköszölte.

Egy másik része is van a keresetnek, amely ugyancsak plágiummal vádolja meg Pintért, aki — Ujvári szerint — „Főváros és Vidéke” cím alatt aláírással leköszölte egy régebben megjelent vezércikkét, amely alá történetesen nem írta a nevét. Az eredeti vezércikk az Egyetértés 1927. március 10-i számában jelent meg „Mentések meg a hitközségeket” címmel, míg az Országos Egyetértésben Pintér 1928. december 21-én közölte le a plágiumot.

Ez volna a polgári törvényszékhez beadott kereset rövid tartalma. A védekezés és a bizonyítási eljárás már komplikáltabb és itt-ott szenvedélyes hangú kitérésekkel tarkított.

Pintér egyszerűen tagadja, hogy valaha plagizált volna Ujváritól.

De tagadja azt is, hogy a Titusz esküjét Ujvári írta volna. Ugy adja elő a tényállást, hogy

a novellát Ben Juda héber író írta, aki 1908-ban meghalt.

Ugy tudja, hogy Ben Juda után számos írótt mű maradt hátra kiadatlanul, így a Titusz esküje is az ő munkája, amelyre — ezt belsmeri — nem kértek az örökösöktől közlési engedélyt. Azonban azt sem tudják, hol élnek és kik rendelkeznek a szerzői joggal, tehát

minden további nélkül átvették az Egyenlőség 1909-i évfolyamából.

Ben Juda Magyarországon ismeretlen és ez volt az oka, hogy a neve elmaradt a novella mellől. Pintér a vezércikk-plágiumra vonatkozóan szintén tagad, azt hangoztatva, hogy a vezércikket mindkét esetben ő írta és mint sajátját joga volt újból leköszölni. Ennél a pontnál a felperes Ujvári ügyvédje váratlan kijelentést tett.

— Kérem, tekintetes törvényszék, az alperes nem írhatta a vezércikkét, hiszen nem tud írni, sem magyarul, sem németül nem ismeri a helyesírást.

Méltóztassék vele próbárást rendezni, — hangozott az ügyvéd felszólalása.

— Kérem, én nem vagyok érettségi biztos, hogy vizsgáztassak — szölt közbe a tárgyalást vezető Nyiry Zoltán dr. törvényszéki bír. — A perben azt a kérdést kell elbírálni, ki a szerzője a vezércikknek.

A kis intermezzo természetesen nem zajlott le a legsimábban. A jelen lévő Pintér indignálódva tiltakozott az ügyvéd állítása ellen, a tiltakozás viszont újból kijelentést provokált, úgyhogy

a bírónak erőlyesen közbe kellett lépni, hogy a kedélyeket lecsillapítsa.

A tárgyalás további során a felperes ügyvédje kijelentette, hogy Pintérnek tudnia kellett, ki írta a Titusz esküjét, hiszen köztudomású, hogy Ben Juda álnév alatt ő szokott írni az Egyenlőségben. Egyébként aki ismeri a héber irodalmat, azt is tudnia kell, hogy

Ben Juda sohasem foglalkozott szépirodalommal.

A pro és kontra felszólalások után a törvényszék bizonyítást rendelt el a perben. Kihallgatta úgy a felperes, mint az alperes tanuit. Köztük többen úgy vallottak, hogy

Pintér valóban nem tud sem magyarul, sem németül helyesen írni.

tehát semmi körülmények között nem vállalhatja magának a vezércikkét.

A folytatólagos tárgyalás sem végződött ítélettel, mert a törvényszék még bizonyos kérdések tisztázására folytatólagos bizonyítást rendelt el és ezért a tárgyalást elnapolta.

Kedden tárgyalja a szombathelyi törvényszék a farkaserdei titokzatos kettős rablógyilkosságot

Németh Ferenc rovótmúltú vadőr a vádlott — Két vármegye érdeklődése kíséri a komplikált bűnügyet

Szombathely, okt. 20.

(Saját tudósítónktól.) Rendkívül érdekes bűnügyet tárgyal kedden a szombathelyi törvényszék. A zalamegyei Késszentgrót községből néhány hónappal ezelőtt két gazdaember bort vitt eladásra Vas megyébe.

A sikerült vásár után hazafelé tartottak, tarisznyájukban az eladott bor drával. Amint a vas megyei Kdm község határában levő Farkas-erdőhöz értek,

a sűrűből két lövés dördült el, az idősebb gazda holtan bukott le a szekérről, a fiatalabb gazda pedig életveszélyes sérüléssel maradt hátra a szekéren.

A gyilkosok a két embert azután kirabolták és elvitték a náluk talált nagyobb összeget. A fiatalabb gazda néhány órai szenvedés után szintén kiszivedett a kórházban, de annyit még elmondott, hogy a rablók körülbelül milyen kinézésűek voltak.

A farkaserdei kettős rablógyilkosság ügyében Zala és Vas vármegye csendőrsége valóságos háltovadtszát indított.

Hosszas nyomozás után elfogta a csendőrség Németh Ferenc rovótmúltú vadórt, akl ellen sok gyanúok merült fel a rablógyilkosság elkövetésére vonatkozóan.

Németh ugyan mindvégig tagadta a bűn-

cselakemény elkövetését, vannak azonban olyan tanúk, akik a gyilkosság előtt az erdőnek éppen azon a részén látták álakodni Németh Ferencet, ahol néhány órával később a merénylet történt.

A golyó, amelyet a szerencsétlenek testében találtak, szintén megegyezik annak a vadászfegyvernek a golyójával, amelyet Némethnél lefogáltak.

A bűncselakeményt azonban komplikálja,

hogy a gyilkosságra semmi közvetlen bizonyíték nincs.

Az ügyesség két rendbeli rablógyilkosság büntette címén emelt vádat Németh Ferenc ellen. A per iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg Zala és Vas vármegyében, annál inkább, mert a farkaserdei merényletet megelőzően a két vármegyének ezen a határos részén már máskor is történtek titokzatos gyilkosságok.

ÚJRA MEGJELENIK AZ ATHENAEUM KÖNYVTÁR

REMEK ÚJ SZOROZAT

LEGOLCSÓBB ÁRBAN

LEGJOBB TARTALOMMAL

LEGSZEBB KIÁLLÍTÁSBAN

ÁRA EGÉSZVÁSZNOKTÉTSBEN
2'40 P

ÁRA KARTONÁLVA
1'60 P

FIGYELJEN IDE!
RENDKÍVÜLI KEDVEZMÉNY!

HA ELŐFIZET

AZ ALÁBBI 12 KÖTETRE, AKKOR

egészvásznoktésben nem 2'40 P, kartonálva nem 1'60 P, hanem

hanem 1'80 P 1'20 P

csak az ATHENAEUM KÖNYVTÁR minden egyes kötete

KÖTETENKÉNT 280—360 OLDAL TERJEDELEMBEN

AZ ELSŐ TIZENKÉT KÖTET:

1. MÓRICZ ZSIGMOND: Forró mezők
2. UNDET SIGRID: Tavasz
3. KATAJEV VALENTIN: A síkkasztók
4. HÉLTAI JENŐ: Álmodok háza
5. MAUGHAM SOMERSET: Az ördög sarkantyúja
6. PRÉVOST MARCEL: A meghódíthatatlan
7. KRÚDY GYULA: Boldogult úrfikorom
8. SMELJOV IVÁN: A piacér
9. ANDERSON SHERWOOD: Tar
10. BIBÓ LAJOS: Kötletkű szerelem
11. BOJER JOHAN: A nagy óhság
12. BOURGET PAUL: A lelkiismeret

OLCSÓVÁ TETTÜK A KÖNYVET

Az élő magyar irodalom s a modern világirodalom legjobb alkotásai, kivétel nélkül új regények első magyar kiadásban, a legjobb famentes fehér papíron, valódi angol egészvásznoktésben vagy díszesen kartonálva.

Vágja le, töltsé ki és küldje be az Athenaeum könyvkiadóhivatalához (Budapest, VII. kerület, Erzsébet körút 7) vagy bármely hazai könyvesboltba

Könyvrendelés

Ezennel előfizetek az Athenaeum Könyvtár új sorozatára 12 kötetben
egészvásznoktésben kötetenként... P 1.80 | előfizetési áron.
kartonálva kötetenként... P 1.20 |
Az előfizetési díjat kötetenként kézbesítéskor fizetem — utánvétel mellett, ha vonként sziveskedjenek beszélni. (Az utánvétel kifizés a vevő fel költségére történik.)
(A nem kívánt törliendő)

Név: .....

Foglalkozás: .....

Lakeim: .....

INGYEN

kapja meg minden előfizető az

ATHENAEUM ALMANACHJA

1930. évi pompás kötetét az ATHENAEUM KÖNYVTÁR alakjában 30 magyar író legújabb alkotásával

A kormányzó vasárnap feleségével meglátogatta a kisterenyeyi munkástelepet

Délben résztvett a balassagyarmati hősök emlékművének leleplezésén

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

A kormányzó vasárnap reggel a salgótarjáni bányamedencében, Kisterenyey közelében fekvő Horthy-telepre érkezett a munkástelepek és a munkáslakásoknak megtekintésére.

A kormányzót a vasúti megállónál Scitovszky Béla belügyminiszter, Sztranyovszky Sándor államtitkár, Pályi Pál főispán és dr. Förster Kálmán, Salgótarján polgármestere fogadták. A törvényhatóság nevében dr. Baross József alispán mondott üdvözlő beszédet.

Az üdvözlések után a kormányzó feleségével s kíséretével gyalog a munkástelepre ment, amelynek főterén egybegyűlve várta a bányatelep munkássága. Dísruhában sorakoztak fel a bányászok, zenekaruk a Horthy-indulót játszotta. A bányamedence munkásságának élén Chorin Ferenc mondott üdvözlő beszédet. Utána Antal József bányász üdvözölte a kormányzót.

A kormányzó így válaszolt az üdvözlésre:

A magyar munkásság belátta, hogy a haza az első a világon. A nemzet egy család, amelynek előrelátó vezetése alatt össze kell tartania. Belátta itt a munkásság, hogy ebben az országban minden ember érdeke össze van kapcsolva s belátta, hogy ma olyan világot élünk, amikor mindannyiunknak tünni és dolgozni kell, hogy közelebb jussunk céljainkhoz. Hallottam, hogy itt a munkásság legnagyobb része hűséggel van hazájához és a nemzeti gondolathoz. Örültem annak, hogy eljöhettek, remélem, hogy kitartotok abban az irányban, amelyben az utolsó évben haladtatok.

Lelkes éljenzéssel fogadták a bányászok a kormányzó szavait. Ezután a kormányzó hosszabb ideig elbeszélgetett a munkások vezetőivel, majd feleségével körsétára indult a telepen. Fél tíz órakor a telep iskolájában villásreggelin vett részt, majd feleségével és kíséretével gépkocsival Balassagyarmatra indult.

Szécsényi községben fogadta az egybegyűlt polgárság hódolatát, amelyet Krudy Ferenc országgyűlési képviselő tolmácsol.

Lelkes ünneplés és éljenzés közt hajtattott a kormányzó a vármegye-házába. Délben a hősi halottak emlékművének leleplezési ünnepélyére ment.

A vármegye-házától jobbra, a törvényszéki palotával szemben, helyezték el a hősi emlékszobrot, Keviczky Gyula szobrászművész alkotását. A téren ezekre menő ünnepi közönség gyűlt egybe és szűnni nem akaró ünnepléssel fogadta a kormányzót. Körülötte foglaltak helyet a vármegye és a város díszmagyaros előkelőségei. Ott volt Scitovszky Béla belügyminiszter, Sztranyovszky Sándor államtitkár, Pályi Pál főispán, Bezzegh-Huszágh Miklós főkapitány, Soldos Béla főispán, Kohut Adorján, Krudy Ferenc, Tabódy Tibor országgyűlési képviselők, Horváth Sándor Balassagyarmat, Förster Kálmán, Salgótarján polgármestere s még számosan.

A dalárda a Hísekeggyel nyitotta meg az ünnepélyt. Utána Scitovszky Béla belügyminiszter ünnepi beszédet mondott, amelynek keretében engedélyt kért a kormányzótól az emlékmű leleplezésére.

A belügyminiszter beszéde után Horváth Sándor polgármester a város nevében lelkes beszéddel átvette gondozásra az emlékművet, amely a város közel 400 hősi halottjának emlékét örökíti meg. A kormányzó koszorúját Koos Miklós alezreárus, első szárny-

segéd helyezte el az emlékműre, majd Scitovszky Béla belügyminiszter a kormány, dr. Baross József alispán a vármegye, dr. Horváth Sándor polgármester a város koszorúját tette le. Az ünnepély tán a vármegye-háza nagytermében díszbéd volt, amelynek során dr. Pályi Pál főispán mondott pohárköszöntőt a kormányzóra. A díszbéd után a kormányzó feleségével kihajtott a sportpályára s megtekintette a vármegyei leventeversenyek záróünnep-

pélyét. A sportpálya bejáratánál Mátyás Sándor, az OTT társelnöke, üdvözölte a kormányzót, majd Sztranyovszky Sándor államtitkár mondott beszédet.

Ezután a leventeosztagok díszmenetben vonultak el a kormányzó előtt, aki a sportpályáról visszahajtott a vármegye-házára és ott teát vett részt.

A kormányzó feleségével és kíséretével 6 órakor utazott vissza különvonatán Budapestre.

Elfogták Rauch Artur és Grosz Simon volt magántisztviselőket, akik kasszafúró-bandát szerveztek a fővárosban

Valóságos haditerv alapján fosztották ki a nagykereskedéseket — Hivatásos befőröket béreltek fel a «munkára»

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

Veszedelemes betörőbandát fogott el vasárnap a kasszafúrók ügyében dolgozó Horváth Endre detektívfelügyelő csoportja.

A fővárosban hónapok óta szervezett társaság fosztogatja a kereskedők üzleteiben levő Wertheim-szekrényeket.

Olyan vakmerőséggel hajtották végre ezeket a betöréseket, hogy a rendőrség nem tudott nyomokra akadni, mert semmiféle olyan nyomot nem hagytak maguk után, amelyen a rendőri nyomozás elindulhatna. Legutóbb a Károly körüli Lédermann céget fosztották ki páratlan ügyességgel és furfanggal.

A hosszú hetek óta tartó nyomozás végre vasárnap eredményre vezetett.

Megállapították, hogy a betörőbandának egy volt tőzsdés a feje, ő volt a betörési terveknek kieszelője és elméleti alapon kidolgozta a kasszafúrókat.

Két régi rovtomultú betörővel társult, akik azután terveit végrehajtották.

Vasárnap délelőtt a Józsefváros egyik házában rajtaütöttek a társaságon és bevitték őket a főkapitányságra. Azonnal megkezdtek a kihallgatásukat, amelynek során érdekes dolgok derültek ki a bűnszövetkezet munkájáról.

A társaság vezére Rauch Artúr magánhivatalnok volt, aki a tőzsdekonjunktrában egy nagy vállalat étén állott.

Később elvesztette az állását, Párizsba ment, ahol züllött társaságba keveredett. Ott ismerkedett össze Grosz Simon huszonkilenc éves hivatalnokkal, aki magyarországi bűnügyei miatt szökött külföldre. Még odakint elhatározták, hogyha hazakerülnek,

betörés útján fognak maguknak pénzt szerezni és anyagi alapot gyűjteni.

Az év tavaszán visszajöttek Magyarországra és itt két régi betörővel léptek összeköttetésbe. Az egyik Medvegy Vili, a másik Valentin Simon volt, akik ismert, régi kasszafúrók.

Rauch és Grosz megfigyelték az üzleteket, kiválasztották a betörés céljára kiemelt cégeket és azután

előre kidolgozott tervrajz alapján hajtották végre a betörést.

Az üzletben Medvegy Vili és Valentin dolgoztak, két társuk pedig kint őrködött. A jól végzett munka után autóra rakták

a zsákmányt és József uccai tanyájukon osztokodtak el. A rendőrség besugás folytán tudomást szerzett bűvölyükről és

vasárnap délelőtt elfogta a két értelmi szerzőt.

Az esti órákban Valentin is kézrekerült. Medvegy Vili egyelőre megszökött a detektívek elől, de a rendőrség már a nyomában van s valószínű, hogy a mai nap folyamán ő is szintén a rendőrségre kerül.

Felavatták Endrődi Sándor síremlékét

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

Vasárnap délelőtt megható ünnepség keretében avatták fel a Keresésméltó Endrődi Sándor síremlékét. A felavató ünnepségen megjelent Marjay Ödön, Puky Endre, Balogh Jenő, Barabás Béla, Kozma Andor, Szabolcska Mihály, Négyessy László, Lampérth Géza, Gadl Mózes, Radó Antal, Kenedy Géza, Komor Gyula és még számosan az irodalmi világ tagjai közül. Balogh Jenő, az Akadémia főtitkára az „Endrődi-emlék végrehajtóbizottság” nevében megnyitotta az ünnepélyt. Palmer Kálmán méltatta Endrődi Sándor költészetét, Szabolcska Mihály olvasta fel „Endrődi sírjánál” című elgájtát, majd felolvasás után koszorút helyezett a sírra. Puky Endre a képviselőház, Balogh Jenő a Magyar Tudományos Akadémia, Kozma Andor a Kistaludi Társaság, Lampérth Géza a Petőfi Társaság, Feleki Sándor a Balatoni Társaság, Sziklay János dr. a Magyar Újságírók Egyesülete és az újságírói intézmények, Nagy Miklós az országgyűlés kinevezett tisztviselői nevében helyezett koszorút a sírra. A képviselők után az özvegy és végül a fia, Endrődi Béla helyezték el a sírra. Mialatt a koszorúkat a sírra tették, az énekar tőzsdés kísérettel Endrődi Sándor két kurucdalát adta elő, melyeket Szöllőssy Ferenc és Mihó Ernő zenésítettek meg. Az emlékünnepe a Himnusz eléneklésével ért véget.

A FÉNYES EREDMÉNYEK. — melyeket sok résztvevő az utolsó 4 hét alatt fő- és záróosztály hűzásaiban elért, nagyban hozzájárul a fokozott véltelkedv emeléséhez azok körében is, akik barátik és ismerőseik által elért eredményeket várják meg. Nem kétséges, hogy az új m. kir. osztályországi sorsiegye. épügy. mint az utolsó években mindig rövid idő alatt ismét teljesen elkelnek. Aki tehát részt akar venni az új sorsiegyekben, biztosítsa magának sorsjegyet már a legközelebbi napokban.

REVERENDA

kőznapi használatra igen tartós chevot-anag strapaképes és színtartó. . . P 120—

REVERENDA

eredeti francia készítményből, könnyűviselés. . . P 140

REVERENDA

bevált és kipróbált minőségű alapin-szövetből. . . P 160

REVERENDA

legfinomabb éolin-anagból. . . P 174

CIMÁDA

ugyanazén anyagokból 20%-kal drágább.

„ROMANA“

rávarott vagy legombolható gallérral, tizenöt százzal drágább.

Havlok, horgallér és felöltő elsőrendű kivitelbe

Papi felöltők, télikabátok és papi cipilöltők ny kitanó anyagokból mérték szerint készülnek.

KOCH AMERICAN TAILOR

PAPI RUHÁZAT MINDEN ALKALOMRA
BUDAPEST, IV, PIARISTA-UTCA 5
(Piarista épület)

A KANSZ. vasárnap ünnepelte fennállásának tízéves jubileumát

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

A Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége vasárnap délelőtt díszgyűlés keretében ünnepelte fennállásának tizedik évfordulóját. A Vigadó nagytermében lefolyt ünnepségen megjelent Klebelsberg Kunó gróf a kormányzó képviselőjében, bárciházi Bárczi István államtitkár, Szalay Gábor báró postavezéregazgató, Rakovszky Endre és Karafiáth Jenő, az országgyűlés házelnöke, Nagy Árpád, Vargha Imre, Blaha Sándor dr., Tormay Géza, Tasnády Szűcs András államtitkárok, F. Szabó Géza és a külföldi vasutasok egyesületének küldöttsége.

A Magyar Hísekegy eléneklése után Sétly Antal üdvözölte a díszgyűlés résztvevőit, majd megemlékezett a KANSZ táborának erősödéséről. Az elnöki megnyitó után Javornitzky Jenő vezértitkár számolt be a KANSZ tízéves működéséről. Benedek Sándor, a közigazgatási bíróság másodelnöke pedig „A magyar köz-tisztviselők helyzete és feladata” címen tartott előadást. Nagy figyelemmel hallgatott beszéde után Lukasics Géza báró, Agoraszty Tivadar, Szontagh Tamás, Budó Jusztin, M. Blodhoff, továbbá Szilágyi Gézáné különböző társzövetségek nevében üdvözölték a jubiláris egyesületet.

A közgyűlés a Himnusz eléneklésével ért véget.

Poincarét másodszer operálják meg holnap a párisi klinikán

Párizs, umhwyumhwy

(Párizsból jelentik): Poincaré volt miniszterelnök annyira visszanyerte erejét, hogy az orvosok elérkezettnek látják az időt a második műtét elvégzésére. A volt miniszterelnököt ma este lakásáról a klinikára szállították. A műtétet holnap délelőtt 10 óra tájt végzik.

Ujabb munkáscsoport vándorol ki Franciaországba

Sárvár, okt. 20.

— A Magyar Hétfő tudósítójától. —

A sárvári munkásság nemrég mozgalmat indított, hogy a vármegye ne hagyja jóvá a kivándorlást korlátozó képviselőtestületi határozatot. A munkáscsoport a súlyos sárvári szociális viszonyokra hivatkozva, kérte újabb kivándorló csoport útjának szabadabb tételét. Kedden már útnak is indul hatvan magyar munkás Párizs felé.

Részvénytársasági formában kívánja a három nagy fővárosi üzem egyesítését Becsey Antal

„A nagytőkének ma az a természete, hogy a hitelezett pénz után üzleti részesedést is kíván!” Petrovác Gyula szerint a Keresztény Párt többsége is az üzemi egyesítés híve

Mi lesz a gázgyár vezérigazgatói székével?

A Magyar Hétfő tudósítójától.

A fővárosi politika érdeklődését az utóbbi héten úgyszólván teljesen lekötötte a költségvetés tárgyalása,

amely a pénzügyi bizottságban sürgetett tempóban folyik. A gyors tárgyalás eredménye, hogy a bizottság már a költségvetés utolsó fejezetét tárgyalja és

jövő szerdán közgyűlés elé kerül a költségvetés.

Ebben a nagy elfoglaltságban is feltűnést keltett a Magyar Hétfő multheti számának az a cikke, amelyben Buday Dezső határozottan állást foglal a fővárosi három nagy üzemnek, az elektromos, gáz- és víz-üzemek egyesítése dolgában. A nyilatkozat élénk megvitatásra szolgáltatót okot a Keresztény Községi Párt tagjai között is, akik értesülésünk szerint

nagyobb részt szemben állnak Buday Dezső véleményével

és az üzemek egyesítését tartanák helyesnek. Ugyancsak ezzel a cikkünkkel kapcsolatban megvitatás tárgya volt az is, hogy

mi lesz a Gázművek hosszabb idő óta betöltetlen vezérigazgatói székével?

A pártpolitikai élet részéről több jelölésre van a vezérigazgatói széknek, ugyanakkor más városi politikuskok, sőt a gázgyár tisztviselői és gazdasági intézői határozottan szeretnék, ha Schön Győző, a Gázművek eddigi vezérigazgató-helyettese kerülne az üzem élére. Schön tudvalevően műszaki ember, akinek

a gázgyár kifejllesztésénél nagy érdemei vannak,

többek között ő építette az óbudai hatalmas telepet és az ugyanott két évvel ezelőtt elkészült vízgázgyárat, amelynek az a hivatása, hogy a melléktermékek ism-

telt felhasználásával jobba tegye a gázminőségét.

A Keresztény Községi Párt részéről Petrovác Gyula

a következőket mondotta a Magyar Hétfő munkatársának:

— A gázgyárnál sohasem fordult elő, hogy a vezérigazgató az üzem főtisztviselői közül került volna ki. A kérdést jelenleg komplikálja, hogy Ripka főpolgármester fölvetette

a három nagy üzem adminisztrációs egyesítésének kérdését,

aminek megtörténte után az üzemek csak műszakilag különülnek el. Joanovits Pál nyilatkozott ebben a kérdésben először a Keresztény Községi Párt részéről s az üzemek egyesítésének tervét helyeselte. Az ő álláspontját vallja a kereszténypárt nagyobb része is.

Ugyancsak az egyesítés mellett nyilatkozott meg az Üzemvizsgáló Bizottság,

amely szerint az egyesítés révén ki lehetne küszöbölni azt a helyzetet, hogy az üzemeknél rendszertelenül történik a beszerzés, például: a szénbeszerzésnél, amelyet mind a három üzem külön valósít meg, az egyes üzemek határozottan konkurenciát csinálnak egymásnak a szénpiacon és így felhajtják az árakat. De az egyesítést célozza a fővárosi törvénytervezet több adminisztrációs szakasza is és ha a kereszténypárt elutasította a tervezetet, éppen ezeket az adminisztrációs szakaszokat nem kifogásolta általánosságban.

A nagyfontosságú üzemi kérdésről tájékozódunk más városi politikuskoktól is, akik szerint az üzemek egyesítésének szemlélyi problémája is szóba került már.

Két nagybefolyású személyiség áll az előtérben. Az egyik Buzáth János alpolgármester,

akinek nemsokára nyugalomba kell vonulnia, mert túl van a szolgálati idején. A másik személyiségnek a nevét nem közölhetjük, csak annyit jegyzünk meg, hogy egyik értékes tagja a Községi Polgári Pártnak. Félreértések elkerülése céljából hangoztatni kell azonban, hogy az illető személyiség nem Ripka Ferenc főpolgármester.

A Községi Polgári Párt részéről is szeretnénk volna véleményt hallani ebben a kérdésben.

Becsey Antal

volt szíves álláspontját az alábbiakban ismertetni:

— Igaznak tartom Buday Dezső nyilatkozatának azt a kifejezését, hogy a nagy üzemek heterogén természetűek. Azonnal kijelentem azonban, hogy

mindegyik üzem homogén abban a tekintetben, hogy széles néprétegek gazdasági szükségletét biztosítja.

Igy tehát az üzemek vezetése homogén politikát kíván. A széleskörű egyesítési koncepcióban nem lehet akadálya az összevonásnak az a tény, hogy a három üzem: gázt, illetve vizet, illetve elektromos áramot termel. Vannak sokkal fontosabb szempontok. Az inkasszó egyesítése Buday szerint sem vitatható érdek, viszont sokkal nagyobb előnyt jelentene az adminisztráció egyesítése

a könyvelésnél és az elszámolásnál. Azonkívül az egységes tarifa-politika kérdése, valamint az egységes hitelpolitika megvalósítása is az egyesítéstől függ.

— Annyi bizonyos — folytatta nyilatkozatát Becsey Antal —, hogy az üzeme-

ket sürgősen mentesíteni kell a közigazgatás lassúságától.

Leghelyesebbnek tartom az egyesítésnél a részvénytársasági formát.

A nagy részvénytársaság élén szakemberek álljanak.

Ki kell mondani az összehírethetlenséget a törvényhatósági bizottsági tagokra vonatkozóan, hogy az egyesített üzemeknél ne lehessen semmiféle szerepük. Szakemberek kellenek oda. Az üzletet megöli a politika.

Mindegyik üzem megtarthatja a maga autonómiáját az egyesítés után is, a lényeg azonban az, hogy az üzemek egy csúcscserejében egyesüljenek.

KÖZGAZDASÁG

A VALUTABETÉTEK EMELKEDNEK A MAGYAR BANKOKNÁL. Ez beteg jelenség, amelynek gyógyításáról gondoskodni kell. Maga az az iparkodás, hogy valaki ilyen módon biztosítsa vagyonának értékállandságát, teljesen céltévesztett. Ha bekövetkeznék az az eshetőség, amelynek kiparizozását a valutabetétek célozzák, a vis maiorra való hivatkozással, módja volna az államnak ezeket a számitásokat keresztül húzni. És keresztül is húzná. Kár tehát ostoba és okatlan önzéssel elébe dolgozni annak, amitől valaki fél. Külföldi elhelyezésekről is vannak megbízható hírek. Ez meg éppen fejletetjére állított óvatosság. Olyan, mintha valaki attól félne, hogy vízbe dobják, inkább bele ugrik. Az ilyen betét nincs megvédeve sem külső, sem belső rendszabályoktól, nem is szólva arról, hogy tőkeszegény országból tőkét kivinni kvalifikálhatatlanul hazafiatalan eljárás. Kár a jóvátételtől félni, amelyből nem lesz semmi, vagy ha lenne, az nem lehetne a magyar valuta rovására, mert erre éppen azok vigyáznának, akik tőlünk jóvátételi fizetéseket várnak.

A KÜLFÖLDI TŐKE BEHOZATALÁT a kormány soha meg nem akadályozta. Így szól az egyik miniszteri nyilatkozat. Nem vitatkozunk vele, mert azokra az esetekre, amelyet mi felemlíthetünk, azt mondhatnák, hogy jobb kondíciókat vártak s azért nem engedték perfiaktuálni a nem egy esetben már kész megállapodásokat. Van azonban most is folyamatban olyan tárgyalás, amely egy pár millió pengő értékű hosszlejárta kölcsönhöz juttathatná a magyar magángazdaságot. — S amint hírlik, a pénzügyi kormány nehézségeket támaszt. Nagyon kíváncsian várjuk a lehetőleg hamar bevezendő tárgyalások eredményét, mert ha a kormány ezúttal akadályozni fogja a külföldi tőke beáramlását, akkor igen nagy zavarban leszünk: hogy most már mit higyük.

ÜZEMREDUKCIÓT HAJT VÉGRE egy-néhány nagyobb iparvállalat. No, éppen jókor. Egyfelől elhangzik az argumentum, hogy az ipar felszívja a mezőgazdasági munkásfőlötséget és így keresethez juttatva ezeket, fogyasztókat biztosít az agrártermékeknek, tehát indokolt és jogos a vámvédelem, — másrészt éppen akkor, amidőn az ipari vámvédelem körül megindult a harc, sorozatos munkáselbocsátá-

Olcsó és sok pénzt csak egyesített részvénytársasági alapon kaphatnak az üzemek, mert ma a nagy tőkének az a természete, hogy a hitelezett pénz után nem elégszik meg a kamattal, hanem üzleti részesedést is akar.

A részvényeknek 10—20 százalékgig való átadása, ezt biztosíthatná a nagytőke számára s akkor az üzemek kellő tőkéhez jutnának és dolgozhatnak. Tizenöt év óta vagyok a gázgyár igazgatósági tagja, de kijelenthetem, hogy

az igazgatósági ülés nem egyéb önképzőkörnél, ahol a benyújtott javaslatokkal nem törődik senki.

A részvénytársasági formánál viszont a feladott igazgatósági tagok megkövetelnék azt, hogy az üzleti szempontok és javaslatok érvényesüljenek. Ami a gázgyár vezérigazgatói székét illeti, ez most az egyesítés miatt nem töltött be. Schön Győzőről az a véleményem, hogy meglehetősen kereskedelmi szegéddel jól el tudná igazgatni az üzemet. Leginkább a gázgyár műszaki köreje kívánják, hogy végre műszaki ember legyen a vezérigazgató.

A fenti nyilatkozatok megérzékeltek azt a nagy problémát, amelyet az üzemek egyesítése jelent. A fővárosi legközelebbi hámpányának mindenesetre ez a legfontosabb problémája.

sok vannak. Ez igen rossz beharangozó a küzdelemhez. Elhiszünk, hogy gyengébb tőkés vállalatok nem dolgozhatnak rak-tárra és kénytelenek redukálni. De azoknak az üzemeknek, amelyek mögött pénzintézet áll vagy amelyek éppenséggel valamelyik nagy banké, valamint az állam üzemeknek nem szabad munkásaikat az uccra tenni. Ellenkezőleg, kötelesek a gyengébb kezek által elbocsátott munkásokat felszívni. Saját maguknak tartoznak ezzel.

— A Rimamurányi-Sálgótarjáni Vasmű Részvénytársaság ezévi rendes közgyűlése szeptember 29-én, kedden déli 12 órakor tartja.

— A „Herмес” Magyar Általános Váltóüzlet Rt. igazgatósága október 15-én tartott ülésében megállapította a folyó évi június hó 30-án lezárt mérleget, mely a múlt évi P 671.603,25-el szemben P 703.287,72 tiszta nyereséggel zárul. A mérleg adatai az intézetnek minden irányban való örvendetes fejlődéséről tesznek tanúságot, ami különösen a betétállomány-nak a múlt évihez képest cca 23 százalékos emelkedése által vált lehetővé. Az igazgatóság indítványozni fogja a közgyűlésnek, hogy az 1928/29. üzletévre október 26-tól kezdődően részvényenkint a múlt évvel egyenlő 240 pengő (12 százalékos) osztalék kerüljön kifizetésre, valamint, hogy új igazgatósági tagokká báró Radvánszky Albert dr. felsőházi tag, a magyarországi evangélikus egyház egyetemleges felügyelője és Paksy József dr. aki a Brassói Cellulosegyár Rt. ügyvezető igazgatóságába lépett át, választassanak meg.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS!

A „Magyar Hétfő” előfizetési ára negyedévre — — P 1.50
félévre — — — P 3.—
egész évre — — — 6.—

Akiknek a „Magyar Hétfő” mint a volt „Népakarat” előfizetőinek jár, azokat arra kérjük, hogy fennálló hátralékukat is legyenek szívesek sürgősen rendezni.

Kitünő tisztelettel
A „Magyar Hétfő”
kiadóhivatala.

AZ ŐSZI DIVATÚJDONSÁGOK

dús választékban megérkeztek összes ruházati áruházainkba.

Igy:

férfi öltönyök, átmeneti és téli kabátszövetek, női jumper és köppenyszövetűjdonságok, sima, tennisz-csíkos- és mintás flanellek, kötöttkabátok és pulloverek, férfi-, női- és gyermekcipők, futó-, ágyeló-, összekötő- és ebédlőszőnyegek, flanel-, gyapju- és teveszortakarók, ágygarnitúrák, kész férfi átmeneti és télikabátok, sportöltönyök, női pongyolák, ruhák, átmeneti és télikabátok, szőrmeárúk és szőrmebundák.

Választás előtt saját érdekében tekintse meg ruházati áruházaink készletét!

Mintákat készséggel díjmentesen küldünk!

A Magyar Köztisztviselők Fogyasztási, Termelő- és Értékesítő Szövetkezte

RUHÁZATI ÁRUHÁZAI:

Budapesten:

V., Gróf Tisza István ucca 18. — IX., Mester u. 15—17. — I., Attila u. 14

Vidéken:

Debrecen, Miskolc, Szeged, Győr, Pécs, Székesfehérvár, Nyiregyháza, Kaposvár

Biedermeier
Nagy János

és minden más stílusú bútorok, bronz és fcsillárok állandó kiállítása. Függyönyök készítése és teljes lakásberendezése.

kárptos és díszítő Budapest, Belváros, Cukor-utca (volt Himző-utca) 5. szám.
Telefonszám: Automata 832—74.

Hírek

Oszi ajándék

Ősszel bölcs napokra ébred a lelkünk, hosszabb éj mellett rövidül napunk, lakad jövőt néző sok érző tervünk, fázósan-félősen gondolkodunk: ősz a gondolattal győz.

Télen agyunk-szívünk tiszta egészen, izmunk elpihentén erős és jó, szűllünk és élünk rég-voltunk egében, meséje- emléke nyugtot adó: télen a multunk éljen.

Tavasszal pirosan rohan a vérünk, vágyunk nagy hangosan csókért kiált, mindig szép szerelmünk kertjébe térünk, ott mondunk mámoros csók-hozsannát: tavaszt a virág fakaszt.

Nyáron bennünk forrón az élet érik, dalol a kertünk és színes a rét, lángoló nap tüze lejut a vérg, újít asszony hívja a gyermekét: nyár a termésére vár.

Ősszel bölcs napokra ébred a lelkünk, hosszabb éj mellett rövidül napunk, lakad jövőt néző sok érző tervünk, fázósan-félősen gondolkodunk: ősz a gondolattal győz.

Kenessey Péter.

— Balthazár Dezső kilépése. Tudtuk és vártuk, hogy ez fog történni: a tervszerű dolgok logikai rendjéből következett, hogy Balthazár Dezső bejelentse az egységspártból való kilépését. A tizenkét pont sem szolgált egyebet, mint hogy Balthazár megír-hassa kilépő levelét a miniszterelnök-höz. A levelet, sajnos, nem lehet egyébként tekinteni, mint a radikálizmus felé leadott morze-jelnek. A magunk részéről nagyon örülnénk, ha a levél Balthazárnak a politizálástól való visszavonulását jelentené. Tudjuk, aggodalommal érezzük, hogy nem ezt jelenti. A szegényes talmi-pontokba szedett „demokráciát” nem teltette magáévá a miniszterelnök. Tudta ezt Balthazár. Minden-minden átlátszó tervszerűséggel történt, egészen a mostani „kilépés”-ig. A többi majd meglátjuk. Csupán annyit jegyzünk meg, hogy a miniszterelnökhöz intézett levél szerint Balthazár a felekezeti béke apostolának szeretné feltüntetni magát. Balthazár Dezső a felekezeti békét csak egymódon szolgálhatná: ha hivatásához illően és annak keretein belül kizáróan híveinek valóságos gondozására szorítkoznék.

— Hétfőn tartják meg a csornai prépostválasztást. Csornáról jelentik: A premontrai rend generális apátjának akadályoztatása miatt a múlt hétre tervezett csornai prépostválasztást hétfőn délelőtt tartják meg.

— Rendőrkészre került a pestkörnyéki lakásfosztogató. Vasárnap délután régóta keresett lakásfosztogatót tett ártalmatlanná a rendőrség. A Szathmáry-csoport emberei Angyal-földön a Levente uccában elfogták Pschehoffer Emil 44 éves nyomdászt, aki június óta Ujpesten, Kispesten, Szentlőrincen és Kőbányán összesen száz lakást fosztott ki. Vallatóra fogták és csakhamar kiderült, hogy Pschehoffer Emil régi ismerőse a rendőrségnek. Évtizedek óta foglalkoztatta szélhámosaival az egész ország, sőt az egész monarchia rendőrségét. Elegáns, jómegjelenésű, intelligens ember, aki több nyelven beszélt; kitűnő fellépésével befurakodott a legjobb társaságokba, pénzével megszédítette az embereket, majd nagyobb kölcsönöket zsarolt ki és mikor már égett a lába alatt a talaj, hirtelen eltűnt abból a városból. Életének felét különböző börtönökben töltötte, összesen 22 évet ült. Egyidőben nagyarányú házasságszedelgéseivel vonta magára a figyelmet, hat ízben szabályosan meg is házasodott. Lassankint azonban megkopott és kiöregedett és a nagystilű szélhámosok sorozatát apróbb bűnök váltották ki. Időnkint még feltűnt kiöltözködve, dr. Méray és dr. Kalmár álneveken kisebb családokat követett el. Legutóbb azonban már csak lakásfosztogatásokból tengette életét. Hónapokon át űzte a lopásokot a főváros környékén és feljelentések folytán a főkapitányság detektívjei régóta keresték.

— Halálos szerencsétlenség Pálán a mustgáz miatt. Mint Gyöngyösről jelentik, Horog János pálfai lakos, nem számítva arra, hogy a szokatlanul meleg időjárásban a must gyorsabban indul forrásnak, a szüret utáni napon gyanútlanul lement a pincéjébe, ahol eszméletét veszve nyomban összeesett és mielőtt rátaláltak volna, meghalt. Hozzá tartozói csak saját életük veszélyeztetésével tudták kihozni a holttestet a pincéből.

— Kétezer erdélyi magyar család vándorol ki Amerikába. Az erdélyi magyarság szomorú sorsának újabb bizonyítéka az a távirat, amely most Washingtonból érkezett. A távirat szerint kétezer erdélyi magyar család a legközelebbi hetekben települ le azon a nagy területen, amelyet a hondurasi kormány ingyen bocsájtott a magyar telpesek rendelkezésére. Mi is lehetne a sorsa az oláh elnyomatás alatt élő magyaroknak, minthogy megújnak a sok tűrést és szenvedést és elindulnak a nagyvilágba szerencsét próbálni. Az elvesztett háború óta tizenegy év telt el. A magyar revíziós mozgalmaknak ugyancsak sürgős a munkája, ha nem akarjuk, hogy az elszakított területeket ezrével hagyják oda a küzdelembe beletáradt magyarok.

— Őszi eső. Ahogyan a beteg az utolsó pillanatban remél, akként hitük és szerettük utolsó percét is a kedves, ősz nap sugárnak. Éreztük, hogy nincsen sok hátra, de gondolatban mégis elűztük, elhessegettük a komorabb ősze, a napsugár halálának közelségét. Vasárnap aztán lesett az első őszi eső. De mert a lélek igaz vigaszt keres, rögtön felrajzolódta előttünk a mezőgazdasági érdekek konturjai: az ország sokmillió pengőjének sorsa függ attól, hogy esék-essék bőven, kiadósan a szomorkás, de áldott és termékenyítő őszi eső.

A Meteorológiai Intézet jelenti: Változékony idő várható, kisebb-mérvű hőstüllyedéssel és esőkkel.

Az utolsó vigasz

Minden nap az emberszívtől
Egy-egy vigasztalást el-szed:
Sivár, mint egy akta-felzét,
A közigazdaságj helyzet.

Hát, mikép a cigány lova

Is élelede a talást:

Te is megszokhatod, na lásd,

Apródonként a kopialást.

— A pápa köszöntése a nagykanizsai ferencesekhez. Nagykanizsáról jelentik: A nagykanizsai ferencesek letelepedésük ötszázéves jubileuma alkalmából hódoló távirattal üdvözölték a pápát. Vasárnap érkezett meg Nagykanizsára Gasparri bíbor-nok távirata, amely szerint a pápa meleg hangon köszönti a ferences atyákat és apostoli áldását küldi nekik abból a kivételesen ritka alkalomból, hogy ötszáz esztendőn keresztül becsülettel kitarítottak a nagykanizsai vártán.

— A Rima jelentős osztlékemelésé. A Rimamurányi Salgótarjáni Vasmű Rt. igazgatósági ülése az előterjesztett 1928—29. évi mérleget jóváhagyta. Az üzletév nyeresége 3.423.545.41 pengő az előző évi 2.917.307.97 pengővel szemben. A társaság 67.9 millió pengő értékű áruforgalmat bonyolított le. A kedvezőbb eredmény az exportárak javulásából eredt, a termelés és forgalom megnövekedése is csak a kivétel nagyobb felkarolása révén volt elérhető. A belföldi üzlet az előző év keretei között mozgott. Az igazgatóság az október 29-re egybehívandó közgyűlésnek 7 pengő osztlék kifizetését fogja javasolni a múltévi 6 pengővel szemben. A társaság különböző jóléti javára, valamint közmívelődési és közjótékony-sági célokra 215.000 P-t fog fordítani.

— A mezőgazdasági kamarák olcsó csizmaakciója. A Felsőduánántúli Mezőgazdasági Kamara által kezdeményezett olcsó csizmaakció sok félreértésre talált az iparosok és kereskedők között. Mint most értesülünk, mindössze annyi történt, hogy a Kamara alkalmi bizottsága megállapodott a győri kereskedelmi és iparkamarával, hogy a győri ipartestületben tömörült kisiparosok a mezőgazdasági cselédeket és a tíz holdon aluli törpebirtokosokat, valamint azok családtagjait garantált jömi-nőségű és kedvezményes árú téli csizmával látják el. A csizmaárak nagyság szerint 20—28 pengő között váltakoznak. A két győri kamara most azon fáradozik, hogy hasonló megállapodás jöjjön létre a soproni és a budapesti kereskedelmi és iparkamarával is, illetve az azokban tömörült ipartestületekkel.

Kérdezze meg a nagymamát!

Ugye ő is

STEINSCHNEIDERNÉL

vásárolta a paplanát. Nemcsak ő, hanem mindenki, aki olcsó ár mellett jó minőséget akar, az bizalommal fordul az ország legismertebb ágyneműgyárához, hol legjobb minőségű vattás és pehelypaplanokat, párnákat, takarókat, matracokat, sezlonokat, bergereket és mindennemű kárpitozott bútorokat olcsó áron szerezhet be a cég üzleteiben,

VII., Király ucca 79. és IV., Váci ucca 28. Ugyanitt vas- és rézbútorok, komplett hálószobák legolcsóbb áron.

LEGSZEBB ALAPITTATOTT 1854

PAP

LAN

LEGJOBB

PAP

LAN

LEGOLCSÓBB

PAP

LAN

Kárpitosáru, vas- és rézbútorgyára

Szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalterítők, gyermekkosciák, nyugszékek minden kivitelben kaphatók

Gichner János

Budapest, Erzsébet körút 20

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve

— Házasságszedelgő magánhivatalnok.

Keszi Jenő János 30 éves magánhivatalnok évekként ezelőtt segédfogalmazói minőségben a központi Városházán működött. Szépen ívelő karrier előtt állt, amíg rossz társaságba nem keveredett. Lassanként elhanyagolta hivatalát, könnyelmű adósságokat csinált s egyszer egy rovan-csolás alkalmával rájöttek, hogy rendszeres sikkasztásokat követett el. Börtönbe került s kiszabadulása után nem tudta megtalálni többé a kontaktust régi életével. Egyre lejjebb és lejjebb zuhant a zül-lés lejtőjén s legutóbb már tisztára apró szélhámosságokból élt. Nemrég meegismerkedett egy özvegy úriasszonnyal, akinek elmondotta, hogy doktorátusa van és ügyvédi vizsgát akarna tenni, hogy megnyit-hassa irodáját. A jó fellépésű fiatalember megtetszett az asszonynak, a barátság mind szorosabb lett s végül Keszi Jenő házasságot ígért az özvegynek. Hónapok során több ezer pengő csalt ki tőle és még tovább üzte volna jétékait, ha az asszony véletlenül rá nem jött, hogy Keszi nem doktor, sőt rovottmultú ember. Erre feljelentette a rendőrségen, ahol azonnal megindították a nyomozást. Több-napi kutatás után vasárnap elfogták Keszi Jenőt és előállították a főkapitányságra. Kihallgatása során beismerte a terhére rótt bűncselekményt. Csalás címén kihir-dették előtte a letartóztatási végzést és átvitték az ügyészség fogházába.

Mit írt az ujság ma száz éve?

A Magyar Kurir Bécsből 1829.

okt. 20-án.

Ér Endréd

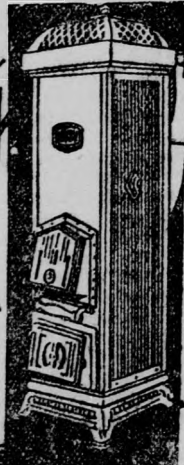
mai napig is tart itten a Földnek borzasztó rengése, Vasad, Ér Endréd, Dengeleg és Iriny voltak és vagynak leginkább kijelölve ezen bizonytalan követke-zésű rémitő változásnak. Tizen-két hete már annak, mióta Templom, Paróchia és Lakó-Házak nélkül szenvedünk Kunyó-kóban s ólakban.

Itt azután leírja a krónikás az egész rengés lefolyását, a haláleseteket, kárt, félelmet s azt, hogy a rengés mennyire rontotta vérüket a sebes mozgás által. Majd a végítélet napjainak tudósítását ez-zel az anygalian kedves mondattal re-keszti bé:

Jól esnék, ha Hypothesisüket közölnék velünk azon természet nagy Erdemű bávrjai s böltsői, kik Chemiai Physikai iaspasztalásaikat Hivatalból vagy gyönyörűségéből, az alattunk ingadozó föld körül, sokra vitték.

Vasad, Ér Endréd, Dengeleg és Iriny lakóinak halálfélelméhez csak a Hypothesisek hiányoztak,

Allamgép-gyári
Jelölés
KÁLYHA
ÁRAINKAT
LESZÁLLTOTTUK

Magyar Királyi Állami Vasgyárak
Kereskedelmi Képviselete Rt.

Budapest, V., Vilmos császár út 28.
Telefón: Automata 273-28, 273-29

FŐBB ELŐNYEI

1. Még a legsilányabb hazai barnaszenet is tökéletesen és teljesen szagtalanul égeti el!
2. 15-20 órán át kezelés nélkül ég!
3. Kitűnően szabályozható!
4. Hatásfoka barnaszén használatánál a hivatalos megállapítás szerint 81.8 százalék.
5. A leggazdaságosabb és legideálisabb kályharendszer, mert a legolcsóbb tüzelőanyagból is kb. 50%-kal kevesebbet fogyaszt a közönséges kályhánál!
6. Egyszeri begyújtással folyton-égést biztosít! Kezelést alig igényel! Széngáz nem fejlődhetik!

Irtózatos küzdelemben a végig csonka Hungáriát 4:0-ra győzte le a Ferencváros

Az ötödik percben Angyal kiméleflén védésével biztos gólt hárít el, de Kalmár lábát eltöri. — A csonka Hungária első félidőbeli fölényét nem váltja gólokra s aztán megindul a ferencvárosi gépezet: a 30. percben Turay, szünet után a 15., 27. és 43. percben Takács II a gólszerző

Kalmár kettős nyíltörése életveszélyes

Ha a seb fertőzött, katasztrófától kell tartani, ha nem: nyolc hét múlva már járni tud

Megdöbbenéssel és bizonyos fokú undorral fog ma beszámolójához a krónikás. Végignézte a „derby“-t, megkapta a jelentéseket: lábtörés itt és ott, nem tudja hirtelen, hogy a középkor harcaiba tévedt-e, vagy valójában ez volna a sport?

Ma két lábtörésről számolhatunk be. Holnap, kitudja, hányról. S mindez a sportért? Ördögbe is: a pontokért. A bajnoki pontokért. Hogy nekem — teszem fel — húsz legyen, neked meg tíz.

Egy fixa-ideáért, amely lassankint az örültség határához közeleg s a tömegben egyre szítja a gyűlölködés, a káröröm emberietlen (?) indulatait.

Kegyetlenné, kíméletlenné, sőt nem vetjük el a súlykot ha szánáékosan dűrvává minősítjük a mai labdarugás „pompás“ harcait. A harcokat, amelyeket ideálisnak a különféle szent cégek mögött megbúvó anyagi érdek híresztel, reklamiroz. Ezzel szemben az a tény, hogy a labdarugás hovatovább a bikaviadatok színvonalára süllyedt s a magyar hidalgók zsebeibe csendben gyűl az örijöngő tömeg tengernyi garasa.

A pontokra, erőre menő dűrva harc legújabb áldozata Kalmár, a Hungária s az ifjabb generáció toronymagasságban kimagasló klaszszisa.

Forró temperamentumának s egy ma még tisztázatlan akciónak lett az áldozata lábán kettős nyíltöréssel.

Az ő állítása szerint az akció szándékos volt. Nem vitatni akarjuk a szomorú tény, csak regisztrálni. Hosszú időkre, ha nem végleg, búcsúzzunk a magyar futball e kima-

gasló értékétől s a csöcselék újongó kárörömen túl biztosíthatjuk, hogy minden sportember könnyes részvéte veszi körül a betegágyát.

A másik áldozatot a Somogy—Attila mérkőzés követelte: Rákosi, a Somogy balszélsője szintén két helyen törte el a lábát.

A vasárnap sportja tehát az élet-halálharc jegyében zajlott le. A Hungária—Ferencváros mérkőzés állott az érdeklődés középpontjában s kivételesen jó sportot kapott volna a közönség, ha Kalmár lábát a mérkőzés ötödik percében el nem törte Angyal. Ettől kezdve irreális lett a mérkőzés és

nem volt vitás, hogy a Ferencvárosnak győznie kell.

Az első félidőben még a Hungária volt a veszélyesebb tíz emberével is, de a szörnyű izgalomban egymásután hagyták ki a családok a gólhelyzeteket. Szünet után a Ferencváros döntő fölénybe került és Takács II. hat-trickjével toldotta meg Turay gólját s végeredményben 4:0 arányban győzte le ősi riválisát.

A III. ker. FC hatalmas iramú, de a játék szépségét alig mutató küzdelemben minimális arányban győzött a Bástya ellen.

Hasonló erős küzdelemmel szolgált a Kispeszt—Nemzeti mérkőzés is, amelyben Kispeszt megszerezte első győzelmét.

Az Attila—Somogy mérkőzés amint az várható volt, szintén dűrvaság közepette folyt le s az áldozat itt a somogyi Rákosi volt.

A Bocskay és Pécs-Baranya megütöközése sem maradt balesettől ment. Halas súlyos sérülését a mentők köztötték be.

Ferencváros—Hungária 4:0 (1:0)

A III. ker. FC—Bástya előmérkőzés félidőjében már 30.000 ember helyezkedik el a tribünökön. Nagy a türelmetlenség és jóformán csak a klubdrukkereket érdekli a bevezető mérkőzés. A szünetben felzeng az obligát rádió-gramofon zenéje és az Ó, torreador... dallamára bizarrul taktusra lépegetett a korzó népe. Mindenfél az elkövetkezendő nagy mérkőzés esélyeit latolgatják. A Ferencvárosról nem sok szó esik. Általában elégedettek az összeállítással. Annál több a vita a Hungáriáról. Végül a fanatikusok megegyeznek abban,

hogy az egyszer a Hungária megtöri a kabalát és a saját pályáján győzi le az örök rivális. Megegyeznek már abban is, hogy félidőben 2:0-ra fognak vezetni a kék-fehérek. Nem sokkal később hihetetlen izgalom közepette ringó léptekkel jön ki a vendégcsapat. Utána a vendéglátók. Nagyobb taps fogadta a Ferencvárost.

Indul a szokott kép: fényképezés, filmezés, néhány kapuelőtti sutt, azután levegőbe perdül Majorszky bíró pénzdarábja. A Hungária a szerencsésebb, enyhe széllel a hátban játsza az első félidőt.

Nagy iram, Kalmár lábtörése, síró játékosok, majd Hungária fölény s mégis a Fradi vezet a félidőben

Az összeállítások a következők:

Hungária:

Németh — Mándi, Senkey I. — Rebró, Kompóti, Remmer — Jekl, Skvarek, Kalmár, Hires, Titkos.

Ferencváros:

Angyal — Hunyadi, Papp — Lyka, Bukovai, Óbecsei — Tancos, Takács II., Turay, Szedlacsik, Kohut.

A Ferencváros kezd. Szokatlanul ideges a hangulat. Egy-két zenge ferencvárosi támadás, azután fokozódik az iram és a Hungária frontba kerül. Jekl lefutásai veszélyeztetnek, de rendre szerelik. Majd Titkos támadásai következnek.

Az 5. percben bekövetkezik a tragikus szerencsétlenség. Titkos hosszan előredótt labdájára Kalmár hatalmas rőssel

fut, túl jut a bekkéken, közte és a kapu között már csak Angyal áll, ő megsejti a veszélyt és a hatosnál eléje fut. Kalmár lábát már elhagyta a labda, amikor Angyal kiméleflén erővel dobja bele magát a nyújtott lába. A rettenetes izgalomba recsenés szakít, mindketten elterülnek, a labda szinte megálíthatatlanul gurul a hálóba, amikor Bukovai szélsőbesen megérkezik és visszatartja, de a nagy rőstől elesik és még mindig tisztán áll a labda. De Bukovainak marad még ideje felkelni és Titkos elől taccsra rúgni.

Óriási gólhelyzet volt. Kalmár azonban élettelenül fekszik Angyal mellett. Már látszik, hogy tragikus vége van az összecsapásnak. Egymásután rohannak be az egyesületi vezetők,

a játékosok a fejüket fogják. Kocsis, az invalidus bekk és Kisfalvy dr. sírnak.

Az összetört Hungária megadja magát és Takács II. hat-trickje megszerzi a hatalmas győzelmet

A második félidő pompás játékot hozott. A lelkes ferencvárosiak Turai vezényletével egységes és nagy támadóerejű akciókat indítottak a Hungária ellen. Már a 3. percben Tancos és Turai révén Takács II. briliáns feje csak Németh kapus ügyessége révén kerül el a hálót. Rögtön ezután Kohut lövése téveszt hájszálynyira célt. A 6. percben a Hungária jut támadáshoz, de egy perc múlva már Kohut rúg kornert, a következő percben pedig ugyancsak ő rúg sarokrúgást. Ezekből egyelőre eredmény nem születik. Most átmenetileg perceként a Hungária-főlény látszik.

A 11. percben Kohut pompás beadására Takács II. idejében ugrik ki s a labdát védhetetlenül a hálóba továbbítja: 2:0.

Ezután sorozatos durva jelenetek tarkítják a játékot. A Ferencváros főlényé mindjobban kidomborodik. A 18. percben Kléber labdájával Titkos lefut, de az eredmény csak egy kornert. Majd pár perc múlva Hires szökik meg, de veszélyes labdáját Angyal sikerrel hárítja el.

A 27. p-ben Turai 25 m-es lövését Németh kiöklözi, a befutó Takács II. azonban a célba juttatja: 3:0. Ujrakezdés után azonnal kornert a Hungá-

Nemsokára hordágyra teszik az eszméletlen Kalmárt és kiviszik. Ettől kezdve szinte szünet nélkül tart az izgalom. Angyal a veséjét fájlalja és helyette Hunyadi tíz percen át védi a kaput.

Angyalat kint masszírozzák, arca és dressze csupa vér: Kalmáré.

A törés tehát nyílt. Durva jelenetek következnek s a felizgatott tömeg most már mindenben szándékosságot lát. A 16. percben Angyal újra beáll. Skvarek, majd Jekl kétszer kerülnek tiszta gólhelyzetbe, de elidegeskedik. A ferencvárosi csatárok azonban az egyetlen alkalmat is kihasználják. A 30. percben Tancos szabadrugását Németh kiöklözi, nagy kavarodás s eközben Turai a mellél stoppolt labdát tíz méterről behelyezi. 1:0. Nem sokkal utóbb a mentők hordágyon Kalmárt viszik el a tribün előtt. Feje bekötve, a teste letakarva, az arca halottsárga. Brüll elnök megtörtén és görnyedten, könnyezve megy együtt a mentőkkel.

ria ellen; a Ferencváros fölénye azonban nem szűnik meg. A 37. percben Titkos egyedül tör előre, de Angyal még idejében leszereli. A következő percben sarokrúgás a Ferencváros ellen. Most következik a Ferencváros finise.

A 44. percben Tancos félpályáról szököttel Takácsot, együtt futnak. Ideoda passzolnak, végül Takács II. belövi az utolsó gólt: 4:0.

Az utolsó percben még Takács II. újabb lövése foglalkoztatja az ellenfél kapusát.

A Ferencváros,

a körülményekhez mérten, tökéletesen megérdemelte a nagyarányú győzelmet. Más kérdés, hogy komplett ellenfél ellen hasonlóan végzett volna-e. Az első félidőben még a tragikus szerencsétlenség hatása alatt állott, a második félidőben azonban korlátlan ura volt a terepnek. Különösen halfsora dominált s ebben is Óbecsei. Klvüle Turai lankadatlan energiája és Takács II. okos fúrgesége dicséretre méltó.

A Hungária

az első félidőben még tartotta magát, szünet után azonban egészen összeroppant. Kompóti és Mándi elsőrangú szerepelt. Remmer és Senkey I. nem bírta a Tancos—Takács szárnyat tudással. Skvarek és Jekl dűrván játszott.

A Somogy—Attila, a Bocskay—Pécs-Baranya és a Kispeszt—Nemzeti mérkőzés is durva volt

A III. ker. FC és Bástya erős, de nivóttan küzdelmet vívott

Bocskay—Pécs-Baranya 2:1 (0:1)

Dobrecen. — Bíró: Karsay

A mérkőzés 8. percében Halas úry megsérül, hogy a mentők köztötték be. A vezető gólt már 3. percben Kovács lötte a kifutó Budai kapus mellett: 0:1. Szünet után a Pécs-Baranya Halas sérülése miatt tíz emberrel játszott. A Bocskay állandó fölényben volt és hét eredménytelen kornert rúgott. A 40. percben Markos kornert lö, s a labda érintetlenül jut hálóba: 1:1. A 43. percben Molnár révén éri el a Bocskay győztes gólját.

Kispeszt—Nemzeti 1:0 (1:0)

Kispeszt. — Bíró: Kornay

Rendkívül erős küzdelmet vívott a két csapat. Kispeszt a 2. percben érte el Paczolay révén egyetlen, s egyben győztes gólját, s ez a gól az ősi szezonban az első, amelyet a kispesti csatárok szereztek. Az első félidő többnyire a Nemzeti támadásaival telt el, míg szünet után egyenlő erő küzdelme alakul ki. Ekkor Kispeszt lendületesebb játékot mutatott, míg a Nemzeti szép összjátéka nem érvényesül.

